

Veïnats

DEL TERME DE CALVIÀ

revista informativa i cultural

**LES BENEÏDES
DE SANT ANTONI**

- * *des viviondes socials*
- * *Les Matances*
- * *la reconversion industrial*
- * *Els nins*
- * *La Ruina*
- * *dlibres*
- * *Noticies locals*
- * *Esports*

preu: 50 pels.

n°14 febrer.84

VEINATS

Dip.Legal 1/1.983

Les opinions expres-
sades als articles
són d'exclusiva res-
ponsabilitat dels
seus autors.

Col.laboren:

Josep Suárez

Joan Rubio

Mateu Amengual

Cristóbal Vélchez

Carme López

Xisca Esteve

Antoni Pallicer

A.VV. "La Vila"

Mre Dolors Cortey

Ana Luisa Coll

Núria Garriga

Han coordinat:

Joan Vidal

Pep Rubio

Manuel Suárez

EDITORIAL

Si se'ns pot investir per alguna cosa,
serà pel nostre do de l'oportunitat. Déiem
al darrer número que la tranquil·litat i la
feinejera era, aquests últims temps, la no-
ta dominant dins el nostre Consistori.

No acabava de sortir Veïnats, quan ja
hi tornàrem esser. Per una sentència del
Tribunal Constitucional a un poblet de la
Península, tornà sortir a la llum la polè-
mica elecció de Francesc Obrador com a
Batle i es vislumbrà la possibilitat de
fer una mena de moció de censura de la que
surtiria elegit nou Batle Carles Alabern,
al tenir el recolçament de la majoria dels
Regidors.

Per si tot això fos poc, passats uns
dies, sembla que el Regidor d'A.P. Juan
Franco deixa aquest partit, quedant com
a Regidor, envitricollant encara més el
nostre Consistori, i fent que la gent
realitzi les més estranyes elucubracions
entorn de qui tindrà la majoria a un mo-
ment donat.

No volem ni pensar que es tornàs pro-
duir una altre vot estrany i desconegut
que fos motiu de sorpresa, no ho volem
pensar perquè aquest Terme passaria de
ser disparatat a ser motiu de rialla.

Com tampoc volem pensar en que tot
l'embull que s'atraca torni aturar aquest
Ajuntament quan, de veritat, pensam que
s'està treballant bé, en col.laboració
i, això sí, procurant tant uns com altres,
fugir dels temes conflictius.

Confiam en el bon seny de tots ells
perquè tot això no sigui més que un obs-
tacle comú a superar, i si d'aquí ens ha
de sortir un nou batle, que sigui per bé.

NOTICIARIO LOCAL.

- El día 1 de Enero tiene lugar en Capdellà la representación del Belén viviente.

- El 5, como en Calvià, cabalgata de los Reyes Magos, acompañados de 12 carrozas y la Banda de Música de Montuñirí.

Los regalos fueron repartidos en la Plaza Nueva.

- El 16 de Enero se inauguró en Palma Nova el Dispensario Municipal y Servicio de Urgencias del Insalud, ubicado en la calle Miguel de los Santos Oliver. En los mismos lugares se inaugurará próximamente el Ambulatorio del Insalud.

- El día 19, víspera de San Sebastián, tiene lugar la tradicional "alimara" detrás de la Iglesia, con la actuación del Grup Aliorna i de l'Escola de Ball de Bot de Calvià".

- El día 22 Beneïdes de Sant Antoni con la participación de numeroso público y las 5 carrozas reproducidas en la portada.

Este mismo día, en Santa Ponça, la Asociación de Vecinos celebra una Fiesta del Arbol, con una limpieza de la playa.

- La Associació de Veïns "La Vila", dirige una nota al Ayuntamiento pidiendo su colaboración en una petición hecha a SALMA, consistente en que el autobús modifique su línea, pasando por la calle Mayor, aprovechando la nueva carretera construida en la Escuelas, con lo cual

se posibilitarían tres nuevas paradas: Sa Capelleta, Ca'n Garrit i la actual, evitando así que los vecinos tengan que trasladarse de un extremo a otro del pueblo.

- El día 25 se reúnen por vez primera los miembros de la que será Banda Municipal de Música de Calvià y también la Comisión que va a elaborar las Fiestas de San Jaume de este año.

- El 29 tiene lugar la subida automovilística Es Capdellà-Galiela, ganada por J. an Tomás con un Renault 5 Turbo.

Ultramarinos MIR y Pescados Puerto de Pollensa

Tel. 67 02 06

C/ Ca Na Cucó, 4.

CALVIA

El premi del mes

Aquest mes la maquinada la pegarem a la nostra closca per oportuns i trencafes-tes.

Ens referim a l'Editorial del número de gener. Repasau-lo i voureu.

Ara que les coses anaven bé per la Can-
sa de la Vila ...

Au, idò!

COMUNITAT AUTONOMA

Començarem, dins aquest número, a suministrar informació damunt les activitats de la Comunitat Autònoma, suministrades per ella mateixa, a través del Gabinet de Premsa, a tota la Premsa Forana.

Es una bona iniciativa del Govern Autònom per quan possibilita que els mallorquins estiguem assabentats del seu quefer.

Desde Veïnats, donat l'amplitud de la informació suministrada, treurem només aquelles coses que, d'una manera o l'altra, puguin afectar als habitants del nostre Terme. Feim saber, però, que tenim tota l'altra informació a disposició de qualsevol persona que la vulgui consultar.

- El "Consejo Superior de Deportes" té una partida de cent milions de pessetes destinades a subvencionar els desplaçaments i atendre les especials característiques dels deportistes extrapeninsulars.

- La Conselleria d'Agricultura i Pesca de la Comunitat Autònoma comunica que les subvencions pertanyents a la línia farratgera de 1.983 es troben a disposició dels agricultors a la mateixa Conselleria.

- Es concediran ajuts a les Corporacions Locals per a la construcció i la modernització d'equipaments de caràcter social, tals com mercats, zones comercials, de caràcter social.

- S'està estudiant la redacció d'una normativa per als quioscs de platja. Es preten que les concessions d'aquests establiments siguin permanents per l'any 85 i que amb el compliment de les normes

higiènic-sanitàries puguin expendre legalment menjars.

- Segons Decret surtit al BOE nº 42 del mes de febrer, es contemplen ajuts a fons perdut, oscilants entre el 25 i el 50 %, per les obres i treballs següents:

- Plantacions i sembres amb espècies arbòrees forestals.
- Plantacions de polls enmig de praderes artificials permanents.
- Eixermades, aclariments i podes en masses forestals arbolades.
- Tractament i prevenció de plagues forestals.
- Construcció i conservació de talla focs.
- Acondicionament de les masses per disminuir el perill i la incidència de incendis.
- Construcció, conservació i millora de pistes forestals.

Els interessats en realitzar aquesta classe de treballs dins 1.984, poden formular les seves peticions a la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

- Les Caixes d'Estalvi de les Balears passen a dependre de la Comunitat Autònoma.

- S'ha creat un comitè tècnic per l'estudi de la nova programació didàctica de l'assignatura Llengua i Cultura de les Balears. A la mateixa reunió es tractà de les bases de la propera llei per la normalització lingüística.

BAUZA

★ ELECTRODOMESTICOS

★ JUGUETES

★ OBJETOS DE REGALO

C/ Mayor, 34 CALVIA

EL PLENARI DE FEBRER

Al Plenari d'aquest mes es varen aprovar els següents punts:

- Creació d'una plaça de pintor oficial 1º a la Brigada d'obres.

- Subvencions de 2.766.000 pts. per esport als clubs C.D. Calvià, C.A.D.E. Peguera i Santa Ponça. De 213.250 pts. per actes culturals a diversos ents del terme. De 75.000 pts. per classes gimnàstica al Club de Gel per a la Policia Municipal. De 60.000 pts. per a subvencionar l'ensenyança d'adults a Calvià, Es Capdellà i Palma Nova.

- La instal·lació d'un laboratori municipal d'anàlisi s'aigua a Ses Cuarterades. Segons pareix es contractarà, també, un biòleg.

- Encarreguen, amb un valor de 357.000 pts. els treballs de elaboració del text del P.G. O.U. adaptat i modificat a Francesc Triay.

- Les obres d'adequació del gimnasi anexe a l'Església de Palma-Nova per a emprar-lo com a dispensari metge i per ubicar serveis d'urgències. S'hi destinen 690.000 pts.

- Es destinen 320.000 pts. com a despesa per a realitzar treballs de recirculació dels fangs de la depuradora de Sta. Ponça.

- La compta del Patrimoni Municipal dels anys 80 i 81 que puja a 105.900.000 pts d'actiu i 25.000.000. pts de passiu el primer any i a 146.000.000. actiu i 82.000.000 passiu pel segon.

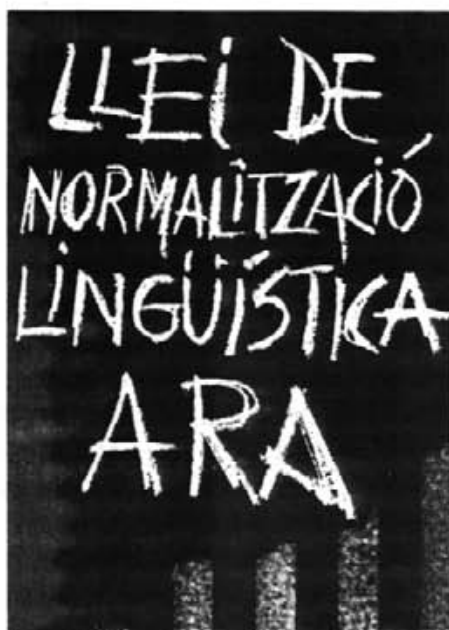
- La Compta general del pressupost d'inversions del 81 amb un superàvit de 47 milions.

- La compta del pressupost de guarderies de l'any 81 amb un superàvit de 5 milions.

- Finalment s'aprovaren una llarga sèrie d'obres fetes els anys 1.966 i 1.971 al Terme: Aigües de Magaluf, Guarderia Palma-Nova, Aigües brutes Santa Ponça i Cala Fornells, etc.

Manuel Suárez.

Fitxa 2ona.

La A i la E medials i inicials.

Davant la S final dels plurals i davant les desinències verbals S,M,U i N, no s'escriu mai A, sinó E. Exemples:

Casa - cases

Mica - miques

Ell parla - ells parlen

Quan la A o E formen part del radical d'una paraula, per entendre-nos, si va enmig, hem de mirar si la paraula és primitiva o derivada. Si es tracta d'un derivat, l'escriurem amb A si el su primitiu té A tònica (hi recau l'accent, encara que no el dugui), i amb E si el primitiu té E tònica:

Primitiu	Derivat
teula(deim més forta la e)	teulada
verd	verdor
clar	claror

En cas de que sigui una paraula primitiva es pot seguir la regla general de que a una A i una E castellana, correspon una A i una E catalana, menys algunes excepcions que anirem veient.

Podrieu fer, per practicar, aquest exercici:

- Traduïu al català aquests mots castellans, anant alerta amb les A i E:

- barrera	- correr	- merendar
- blancura	- herir	- papelito
- caïda	- jabón	- peinar
- zapato	- langosta	- peligroso
- ganar	- maduro	- pensamiento
- helado	- mentira	- trabaja.

Aquestes són les correccions als exercicis del número anterior:

Una cordA llargA; LA pintura moderna; SA bufanda grogA; Es sogrE i sA sogrA; el sucrE negrE; LA pesta negra; un vesprE agrdablE; una rosa vermella; una al.lotA rossa.

A que no eren mals de fer...!

Manel Suárez.

Volem recordar a dos dels partits polítics que ara es troben dins l'Ajuntament, que, durant la seva campanya, afirmaren voler normalitzar la llengua a Calvià i encara esperam.

CARPINTERIA
CALVIA

Hnos. INSERTE

C/. TRANSFORMADOR, S/N - TEL.

CALVIA - MALLORCA

|||
cerrajería
A. SOTOMAYOR

|||
es ferrer
des poble

|||
C. SON MI, Nº 2 - CALVIA - MALLORCA

LLABRÉS.j; VALLESPÍR.j

guia de la artesanía de Baleares

Ministerio de Industria y Energía.

Consell General Interinsular

(21 x 16 x 2 cm) 227 pàg

3 mapes (Mallorca, Menorca i Pitiuses)

Imprès: Taller gràfic Ramon .Ciutat.

Preu aprox: 1.200 pts.

El pròleg d'aquesta interessant obra diu així:

"...Esta guía viene a ser la coronación de un trabajo colectivo, intenso y apasionado. Para los que han colaborado en ella sin otra pretensión que sacar a la luz las esencias artesanales de estas hermosas islas..."

"...Cataloga los temas artesanales agrupándolos por familias laborales afines, cada grupo viene intriducido por una breve revisión histórica... Seguidamente, se describen someramente el proceso técnico, los distintos enseres, los centros de producción los artesanos que intervienen..."

L'index, més o manco, parla de:

Artesania: de la mar, fang cuit, pell fibres i teixits, fusta, metall, argenteria i bisuteria, vidre, alimentació, festes. Després parla també dels dies de mercat i fires a cada poble, hi ha una interessant bibliografia, i per acabar fa un cens dels obradors artisans més coneguts de les illes (situació geogràfica, relació nòminal.)

DIVERSOS AUTORS

Història de Mallorca

Col. "Els treballs i els dies"

I volum (23'5 x 18 x 2'5 cm) 327 pàg

II volum (23'5 x 18 x 4'5 cm) 515 pàg

Preu : 4.200 pts

Editorial Moll. Mallorca.

"Aquesta Història de Mallorca és fruit d'un minuciós i profund treball d'equip, duit a terme pels següents especialistes: J.Alzina; C.Blanes; P.Fiol; A La-Senne; A. Limongi; A. Vidal.

El present treball ofereix per primera vegada, més enllà del simple compendi o d'a plec de monografies, una visió completa de la història de la nostra illa en tots els aspectes, explicada d'acord amb una metodologia coherent i relacionada amb els esdeveniments que es produeixen a nivell continental.

El rigor científic va unit a la claredat d'exposició i aquestes dues qualitats fan que l'obra que presentem sigui un instrument imprescindible, tant per als estudiosos com per a tot aquell que vulgui adquirir un coneixement global i objectiu de la història de Mallorca".

I pels menuts vos recomanem:
de la col·lecció En Teo descobriem món.
den Timun Mas per nins de 2 a 7 anys.

En Teo sa cntren

"Aquests llibres han estat creats amb el propòsit de dirigir la curiositat dels infants cap a diferents centres d'interès. ... conté una Guia Didàctica per ajudar a pares i educadors en llur tasca de despertar i orientar la curiositat de l'infant per les coses, els fets i les persones que poblen el món que el rodeja.

CARME LÓPEZ ANTICH

Maria-Dolors Cortey, nova col·laboradora de la nostra revista, ens oferirà un recull de llegendes mallorquines. La seva tasca literària és variada (novel·la, assaig, articles, contes, etc.) per publicacions del país o de l'estranger. Però ens ha confessat que les seves preferències van per les llegendes de les que en té 2 volums publicats i tres més en preparació. Algunes llegendes mallorquines, tots les hem escoltades alguna vegada, amb certes diferències potser. La resta serà un descobriment de fets i de gent que va viure ja fa molt de temps. Gent que també restà sorpresa davant l'espectacle meravellós d'aquest nostre cel i d'aquesta nostra terra. Avui oferim la llegenda que porta el títol de:

L'ENTERRAMENT DELS GERMANS MONTCADA

(Mallorca)

"Em caldria trobar paraules adients per explicar-ho bé i tinc enveja dels poetes que coneixen el secret de pintar un quadre amb la seva parla i fer imaginar tot el que els seus ulls han vist... Jo només puc dir que d'ençà que els meus ulls van descobrir aquella terra, em serà impossible oblidar-la. Fins i tot la mar i el cel són més bonics i més blaus. I no penseu que es tracta d'imaginacions meves, Jo he vist com les ones es tornen mandroses per fer durar més el sebes a les roques... I quan el vent amanyaga els caps de les palmeres, és com si els àngels fossin els músics d'un concert celestial.

Pere Martell tenia el mirar perdut i llunyà. El seus ulls foscos encerclats d'una arrugues, que de tant mirar l'horitzó semblaven xarxes, eren només dues escaletxes plenes de lluminositat. Havia oblidat els personatges que l'envoltaven, que havia convidat a dinar, i que l'escoltaven amb una total atenció i gran sorpresa pel descobriment d'un desconegut. Aquell llop de mar i home de grans negocis s'havia convertit en poeta en parlar d'un record.

Els criats que servien a la taula roma-

nien immòbils als angles del gran menjador. La claror que travessava els vitralls de coloraines venia a raure damunt les catifes orientals, on els tons es barrejaven. Els gossos veient que ningú no els tirava cap os, s'havien ajagut sota la taula i semblava que ni respiraven.

El narrador es deixava portar pels records d'una terra meravellosa que alenava dins del seu pensament d'una manera tan real que només de tancar els ulls se li feia palpable. No hi havia dubte. Pere Martell s'havia convertit en poeta dels seus records.

Mentre havia transcorregut el banquet, les converses eren de caire superficial, acompanyades de grans riallades celebrant l'acudit d'algun dels comensals, homes plens de vitalitat i desitjosos d'aventures.

Però a les acaballes es començà a parlar del motiu principal. Aquelles misterioses i destjades illes, dominades pels sarraïns.

A la dreta de Pere Martell hi havia un home molt alt. Tenia els ulls clars, els cabells rossos-gairebé rogencs- i una planta molt agradable. Les seves mans, de dits llargs i ben dibuixats, joguinejaven amb un vas de plata que encara tenia un fons de vi. Se l'escoltava embadalit i somreia com si tot el que deia l'amfitrió fos clar i visible per ell.

Era el rei Jaume. Tenia vint-i-un anys i el cor ple d'ambicions i de somnis. Un somni i un desig apassionats d'engrandir les terres de les quatre barres.

Era a la ciutat de Tarragona, a la primavera del mes de desembre de l'any 1228. El rei havia acceptat el convit del ciutadà barceloní Pere Martell, còmit de galeres, que coneixia l'illa de Mallorca i en parlava com un enamorat que descriu la bellesa i les intimitats de l'estimada, amb follia d'enyorrament.

El rei i els seus nobles l'escoltaven ja feia estona. Tots eren coneixedors dels propòsits del sobirà de conquerir les terres d'Abu Yahyà, rei de Mallorca. Era una represa pel robatori de les naus catalanes a Eivissa i també a Mallorca. També hi pesava molt el greuge rebut en la resposta feta

pel sarraí al missatger reial, en fer veure que ignorava l'existència del rei Jaume.

Aquesta actitud, ofensiva per a un home de geni fort i poc pacient com era el jove sobirà, no podia quedar sense resposta i, segons ens diuen les cròniques, el rei Jaume estava indignat que va dir: "No vull have el nom de rei, si no el prenc per la barba".

*****

Propòsits, somnis i projectes es feren realitat el dia cins de setembre de l'any 1229

De la platja de Salou sortiren les nau catalanes cap a Mallorca. Només una d'elles era de terres de França, la "Montpellier", que era la del rei, com una especial atenció al seu lloc de Naixença.

Feia un oratge molt bo per fer-se a la vela. Vuit-cents cavallers, cinc-cents servidors de cavall i quinze mil peons, eren els homes que es feien a la mar. L'ensenyà del rei i les quatre barres lluïen damunt les vint-i-cinc naus i les dotze galeres.

La darrera a sortir fou la reial. Jaume volia contemplar l'espectacle i ens consta que el va deixar meravellat fins fer-li exclamar: "E feia bell veer que tota la mar semblava blanca de veles, tan gran era l'estol".

De primer tot anava bé. Fou més tard que el vent del sud-oest els posà en perill. I els nauxers aconsellaren al rei, que era millor tornar enrera i deixar-ho per a un altre dia més segur.

El rei s'hi va oposar enèrgicament. No més de sortir, ja molts dels homes s'havien marejat i sospitava que si tornaven a casa seria cosa dificultosa tornar-los a embarcar perquè barrejats amb marineria acostumada a les juguesques de la mar, n'hi havia molts d'altres que eren novençans.

Sortosament cap al tard el temps va fer una girada com si volgués normalitzar-se i tots ja estaven més animats, quan davant els seus ulls aparegué l'illa de Mallorca com una joia nimbada per les resplandors de la posta del sol, que anaven del taronja al verd i del violeta al groc, passant per un rosa color de carn.

La crònica ens diu: "Veem l'illa de les Mallorques e destriam la Palomera, e Sòller e Almeruig".

Però el vent ara bufava amb ràbia i el va portar lluny de Pollença, que era l'indret escollit per desembarcar. Zopant-se amb aquesta dificultat, optaren per fer-ho a una illeta dita "La Dragonera" que tenia un pou d'aigua dolça i estva a tret de balista de la costa mallorquina.

Era el dia set de setembre, divendres. Feia exactament dos dies que havien sortit de Salou.

De Mallorca estant, els sarraïns veien les tendes del campament dels cristians i l'alarma va escampar-se per tots els racons. Les ordres anaven i venien i tot feia esperar un combat que faria córrer sang.

Gran fou la sorpresa del rei Jaume en saber que havia arribat nedant fins al campament un sarraí anomenat Alfí, i que volia parlar amb ell. Féu sortir tothom i ordenà que entrés a la tenda immediatament, cosa que es complí a l'instant. Genolls en terra li féu reverència i amb respecte, però sense mica de por, li digué: "Senyor. Sàpies per cert que aquesta terra és tua e a ton manament. Que ma mare me dix e em pregà que jo vingúes a tu i t'ho dixés. Que ella és molt sàvia fembra e ha conegut en la sua art d'astronomia que aquesta terra deus tu conquerir".

I a Santa Ponça van desembarcar els catalans. Un servent anomenat Bernat Riu, fill del poble de Molà, fou el primer que va trepitar l'illa i va plantar-hi la senyera. Allí va tenir lloc una batalla i, per primera vegada hi correu sang catalana.

Que el rei Jaume era home que sabia dominar els seus sentiments ho demostrà en assabentar-se que dos dels seus millors cavallers i amics - Guillem i Ramon de Montcada - havien mort coambient.

Diuen les cròniques que quant el rei sabé la trista nova es va posar a plorar una estona. Però redreçant-se i traient el pit enfora, va dirigir-se al bisbe de Barcelona, Berebguer de Palou, que era al seu costat, i amb veu forta li digué: "No plorem, que ara no és hora de plorar. Mes llevem lo camp pus que morts són".

Va encaminar-se cap al seu cavall i emprengué una cavalcada fins arribar a la serra de Portopí, on va descavalcar i després

prés d'unes passes es va asseure damunt d'una pedra. Hi romangué una llarga estona i la contemplació del paisatge va impressionar-lo, perquè podem llegir a la seva Crònica, fent referència a Palma: "És la pus bella vila que anc haguéssim vista jo ni aquells qui amb nós eren". Això darrer fa referència als cavallers que als cavallers que l'havien seguit perquè "hi passaven ànsia".

Mentrestant tota la host s'agrupava per dirigir-se a un lloc que Pere Martell els havia indicat, "una mena de paradís a la terra". Es tractava d'un jardí molt gran i currosament conservat que era propietat del rei de Mallorca. Moltes flors i arbres de tota mena, alguns mai vistos ni olorats. Reguerols d'aigua enmig de l'herba verda i lluenta i caminals de sorra molt fina que anaven fins uns petits llacs d'aigua transparent on jugaven peixos de coloraine i escates argentades. Unes flors que semblaven petxines s'obriren amb generositat i naixien damunt l'aigua. Fonts xerradores i ocells de plomes de tonalitats insospitades, que volaven esverats pel soroll que feien aquells homes de vestidures mai vistes i per la estranya.

Repartits com tenien per costum a un costat els catalans i a l'altre els aragonesos, començaren a menjar la fruita d'aquells arbres. Altres havien trobat verdura, que ja acondicionaven per dinar. En arribar el rei Jaume de la seva llarga passejada, li van oferir alls, cebes i fruita. I ens diuen que s'ho va menjar amb tanta fruïció i delectança que, dirigint-se als cavallers que l'envoltaven digué: "Saplats, senyors, que hem ben dinat". I per sempre més aquell indret s'anomenà així "Bendinat", nom que encara perdura.

Els historiadors diuen que el mot té arrels aràbigues. Però a Mallorca tothom té preferència per la dita del rei conqueridor: Un rei Jaume ben planat i jove que contemplava la nit mallorquina des d'un jardí oriental, com si visqués un conte. I així ens ho deixa dit: "E quan haguérem menjat, veia hom les esteles del cel".

Però el retorn a la realitat tingué ve de Nunó Sanç en recordar-li els amics morts. Els ulls clars del rei van entelar-se de tr

tristesa- "Fort bé ho deïts", assentí amb veu trencada.

I va encaminar-se a la tenda on els cossos dels germans Montcada estaven cobert deixant veure només el rostre. Eren joves, forts i bells, i semblaven dormir després del cansament de la batalla.

El rei s'hi va acostar i va contemplar los detingudament; primer l'un i després l'altre, posant el palmell de la mà suaument damunt de llurs caps. Les mans li tremolaven i les llàgrimes li queien rostre avall fins que es perdien enmig dels pèls rogencs de la barba. Els acompanyants van deixar-lo tot sol, i féu companyia als morts prop de tres hores. La crònica ens ho explica així: "E quan açò haguérem feit, tornam-nos en la tenda e dormim tota la nit tro al dia".

Al dia següent, 13 de setembre de 1229, féu enterrar els germans Montcada quan les fosques de la nit ho amagaven, perquè calia evitar que els sarraïns els endevinessin. I per tal que la claror dels ciris, les torxes i les espelmes quedés dissimulada en formar-se la processó fúnebre, manà que del costat de l'enemic i per mitjà d'uns draps rossos de tenda i de veles) es fes per a era que cap claredat no pogués contrariar amb la foscor platejada per la lluna.

Cal imaginar-se l'emoció del moment. Seguint de l'enterrament era tan silenci que només se sentien les petjades dels es que caminaven amb el cap cot. De sobte els familiars i els servidors dels Mont a no pogueren resistir més i es posaren lorar i a cridar a grans crits. El rei aturar la comitiva i els dirigí la paraula; -"Barons. Aquests rics-hòmens són ts en servei de Déu e'l nostre e si nós podiem reembre, que la llur mort pogués tornar en vida, e que Déu nos en faés ta de gràcia, tant ne dariem nós de nostra terra, que a folia ens ho tendrien ells oïrien ço que nós ne dariem; mas pus a nos ha aduits aquí a nós i e a vosals en tan gran servei seu, no és menes- que negú faça dol ni plor. E jassia que pesar sia gran, no ho façam semblant de a. E man-vos per la senyoria que he sobre, que negú no plor ni en faça dol; car vos serem senyor".

I les paraules del rei Jaume foren ses-
des d'un colpidor silenci abans que la
itiva fúnebre es posés novament en mar-

Moltes glòries i molts fets tristos es
aven al Conqueridor. Però cap tan plena
moció com el de l'enterrament dels seus
cs i cavallers Ramon i Guillem de Mont-
a, a Mallorca, a la claror de la lluna
ota la teulada d'estels. Per orgue el so
l de les ones i per acompanyament un se-
ci d'homes silenciosos amb els ulls llus
s de llàgrimes aturades.

Maria Dolors Cortey

Del llibre "Llegendes de les nostres
res", de Publicacions de l'Abadia de
tserrat.

FERRETERIA - DROGUERIA

SANTA PONSA

Venta al Detall

Artículos Limpieza, Fontanería,
Utensilios de Albañilería, Perfumería,
Electricidad, Plásticos.

Edif. Xaloc I

Santa Ponsa

Panaderia

JUAN CARRILLO

C/ Mayor, 3.

CALVIA

C. VERGER
Comestibles

Avda. Capdellà

CALVIA

Agua Font Vella 37.-

Crema Calcao v. 94.-

" " Laminat 75.-

Luxil 5 kgr. 670.-

Ariel E3 162.-

Mister Proper 147.-

Informació sobre la LODE

A nivell de tot l'Estat Espanyol està
avui de plena actualitat el tema de la LODE
de la qual ens oferim el seu comentari el
nostre col·laborador en temes pedagògics Juan
Jiménez.

Avui, per ampliar el dossier donam sor-
tida a una carta del Ministre d'Educació i
Ciència D. José Maria Maravall dirigida a
tots els pares d'alumnes d'Espanya.

"Queridos amigos:

Como ustedes saben, las Cortes Españo-
las debaten en estos momentos el proyecto de
ley orgánica del derecho a la educación
(LODE), presentado por el Gobierno poco an-
tes del verano del presente año.

Es un proyecto de ley que pretende ade-
cuar el sector de la enseñanza a las exhi-
gencias de la justicia y democracia que de-
rivan de la Constitución aprobada ahora ha-
ce poco más de cinco años por todos los es-
pañoles.

El sistema educativo español está com-
puesto de centros públicos y centros priva-
dos. El Estado se ha ocupado poco de los
centros públicos, que suelen ser los únicos
adonde pueden acudir los niños en las zonas
rurales y en la periferia de las grandes ciu-
dades. Hay que mejorar, por tanto, la ense-
ñanza pública. Pero hay también que subvencio-
nar a la enseñanza privada de forma es-
table, sin las incertidumbres de cada año.
Acambio, claro está, de los debidos contro-
les sobre ese dinero y de que la enseñanza
sea no un negocio, sino un servicio que
atienda a las legítimas exigencias de los
padres y, en definitiva, de los niños y ni-
ñas españoles.

Tengan ustedes en cuenta que en 1973
el Estado pagaba a la enseñanza privada
1.385 millones y que en 1.983 la cantidad
ha subido a 96.741 millones. Para hacerse
una idea de lo que significa ese colosal
incremento, basta señalar que esos diez
años la ayuda a la escuela privada se
multiplica por setenta, mientras que el pre-
supuesto global del Ministerio de Educación
y Ciencia sólo lo haría pordiez.

Lo realmente preocupante en esta situación era la ligereza con que actuaba el Estado, que nada exigía a cambio de tan cuantiosas prestaciones: ni había control efectivo de este dinero, que era de todos los españoles, ni existía interés porque esas ayudas se distribuyeran lo mejor posible para atender las necesidades escolares. Tampoco podía satisfacer este proceder a los centros privados, ya que el sostenimiento de los centros privados quedaba a merced de órdenes ministeriales que no duraban más de un año.

A esta anormalidad y vacío legislativos quiso poner fin el artículo 27 de la Constitución, que exigía participación de la comunidad escolar en el control y gestión de los centros sostenidos con fondos públicos y que preveía una ley donde se concretaran las contraprestaciones que deberían asegurar los centros privados que recibieran ayuda del Estado. Esta ley, que lleva esperando desde que fuera promulgada la Constitución, hace cinco años, es la LODE.

Para que esta ley pudiera hacer justicia a su cometido tenía que responder a los diferentes derechos que la Constitución contempla y ampara en materia de enseñanza. En primer lugar el derecho de todos a la educación. El Estado está obligado a procurar que cada niño español que curse los estudios obligatorios tenga un puesto escolar gratuito y que sea digno; ~~así~~ también garantiza a cada ciudadano que progrese en sus estudios hasta donde su talento se lo consienta, con independencia de su origen social y lugar de residencia.

A renglón seguido reconoce la Constitución la libertad de enseñanza, esto es, la libertad de creación de centros privados y el derecho de los padres a que sus hijos reciban la formación religiosa y moral acorde con sus convicciones. ~~ambos~~ derechos que dan explícitamente recogidos en la LODE. Estos derechos están también reconocidos en las legislaciones de todas las democracias occidentales. En estos países, sin embargo el Estado, por lo general, no financia la enseñanza privada. Ahora bien, en España la LODE compromete al Estado a financiar a la

enseñanza privada, porque reconoce que esos centros, junto a los públicos, sirven para escolarizar a los niños españoles y porque así lo desean la mayoría de los ciudadanos por considerar que la escuela es un servicio público de primera magnitud.

La LODE ampara también otros derechos, tales como la libertad de cátedra y el derecho a dotar a un centro privado de carácter propio. Con todos ellos hay que crear un edificio armonioso, lejos de todo sectarismo e interpretación egoísta y unilateral que protege un solo derecho e ignora los restantes. Ese y no otro es el espíritu de la LODE y tal es la voluntad de este ministro de Educación y Ciencia, que quiere ser, como dije desde un principio, el ministro de la enseñanza pública y de la privada.

Quisiera invitarles a una lectura desapasionada de la LODE. Podrán constatar el equilibrio entre todos los derechos constitucionales, así como una serie de mejoras en el sistema educativo, de las cuales me permito destacar las siguientes:

1. La enseñanza será completamente gratuita tanto en los centros públicos donde ya lo era como en los colegios privados que deseen acogerse al sistema de financiación que la LODE introduce. Cualquier cantidad que se desee cobrar a los padres en concepto de actividades complementarias deberá contar con la aprobación de ustedes, los padres de los alumnos. Ya están previstos en los presupuestos del Estado para 1984 105.000 millones de pesetas para subvencionar esta enseñanza gratuita en los centros privados concertados.

2. Cada alumno dispondrá de una plaza escolar digna cerca de su casa, evitándose el trastorno que en la actualidad representan los grandes recorridos en transporte escolar que se ven obligados a hacer los niños. Debe concluir la construcción caótica de puestos escolares, que concentra una gran abundancia en ciertas zonas urbanas en contraste con el desamparo en el que quedan las zonas rurales y los suburbios de las ciudades.

3. Ustedes, los padres de alumnos, podrán elegir el tipo de enseñanza que desean para sus hijos, de acuerdo con sus convicciones morales o con sus preferencias educati-

vas. La enseñanza de la religión queda así garantizada tanto en los centros públicos como en los privados; aquellos padres que desean para sus hijos una formación religiosa la tendrán, pero ningún niño será obligado a recibirla en contra de la voluntad de su familia.

4. Los padres tendrán oportunidad de intervenir en la marcha de los colegios en los que se educan sus hijos y de controlar el tipo de instrucción que reciben.

Podrán elegir a sus representantes para formar parte de un consejo de dirección integrado además por los profesores y el director (y en el caso de los centros privados por los representantes del propietario). Este consejo intervendrá en la designación del director, así como en la supervisión de todas las actividades del colegio. La selección del profesorado de los centros privados se realizará de acuerdo con criterios de calidad y sin favoritismos. No se introduce ninguna intervención del Estado en estos temas: la Administración no se intermiscuía, sino que son los padres y los profesores los que participan en las decisiones.

5. La calidad de la enseñanza se verá incrementada por la razón anterior. Ustedes, padres, junto con los profesores (profesionales de la enseñanza), son quienes mejor conocen las necesidades de sus hijos. La LODE potencia el protagonismo de la comunidad escolar hasta tal punto que en los centros públicos será el Consejo Escolar y no el Ministerio quien nombre a los directores.

Espero disculpen la extensión de esta carta. Sé muy bien que a ustedes les preocupa la educación de sus hijos. Como ministro de Educación me sentía obligado a explicarles la intención y las grandes líneas que animan esta ley del Derecho a la Educación.

Reciban un cordial saludo,

José María MARAVALL HERRERO"

En estas páginas intentamos profundizar en el conocimiento de nuestros comerciantes y en la labor que día a día llevan a cabo en beneficio de Calvià.

En esta ocasión entrevistamos también al Sr Vilchez propietario de la carnicería situada en la calle Mayor junto al bar ca'n Pedro y le hemos hecho las siguientes preguntas:

-¿Cree usted que este negocio es más rentable ahora que antes?

-En estos momentos es menos rentable, pues se nota como en todos los sectores la embestida de la crisis económica que pasamos todos.

-¿Es duro el oficio de carnicero?

-Es sacrificado, y da una gran responsabilidad si se quiere ofrecer un buen servicio.

-¿Considera usted que hay un buen servicio sanitario para el sector?

-La organización sanitaria es buena, si se cumplen las ordenanzas por parte de los dueños de los establecimientos o de los proveedores de carne.

-¿Hay grandes subidas de precios en estos últimos tiempos?

-Si, están en relación con la subida del coste de la vida en general.

-¿En qué carnes?

-En todas.

-¿Qué carnes se venden con más frecuencia?

-Las de pollo y porcino.

-¿Qué aconseja a los consumidores?

-Que se fijen más en la calidad que en el precio.

Gracias Sr.Vilchez por habernos recibido tan amablemente.

Carnicería

VILCHEZ

C/ Mayor,

CALVIA

Les "Escoletes" municipals

Notícies:

-El convenio colectivo, el primero celebrado entre el personal de las "Escoletes" y el Ayuntamiento de Calvià terminó felizmente para ambas partes, con sustanciales mejoras laborales para el personal, a cambio de algunas contraprestaciones, exigidas por la parte empresarial.

- Los precios de las tasas mensuales de los niños parece ser que no sufrirán otra variación, así pues quedarán en 5.300 pesetas mensuales durante 1984. Suponemos que en 1985 el Ayuntamiento tratará de provocar un fuerte incremento de estas tasas.

-Organizado por el Consell Insular van a tener lugar unas interesantes charlas para los padres, que van a dar médicos especialistas sobre el tema "Malalties infantil en nins que van a l'Escoleta".

-En una reunió de educadores de toda Mallorca se decidió que el nombre más apropiado para este servicio era el de "Escoleta", el cual ha suscrito el "Consell Insular de Mallorca" y suscribimos también nosotros

"Un edificio propio para l'Escoleta de Calvià-pueblo".

Después de más de un año de roaje de l'Escoleta de Calvià ya nos hemos de empezar a plantear la instalación de l'Escoleta en un edificio propio, nuevo, que reúna las características idóneas para estos centros.

La anterior Junta Patronal d'Escoletes siempre fue reacia a la instalación de este servicio, pues pensaba que no íbamos a cubrir el cupo requerido. Hoy superamos el cupo que nos dieron de 30 niños, y tenemos una larga lista de espera, que no tiene por qué existir. El servicio debe cubrir todas las necesidades. Además, sabemos que a lo largo de 1983 han nacido en Calvià i es Capdellà nada menos que 18 niños, que dentro de

un año van a solicitar, normalmente, plaza a l'Escoleta.

Por tanto, no hay tiempo que perder en la construcción de este nuevo edificio.

Nosotros, desde aquí, vamos a sugerir el lugar que nos parece idóneo: El solar municipal donde están las escuelas viejas puesto que es un lugar soleado, aireado, está en el punto de confluencia con la carretera de Es Capdellà y, por tanto, puede acoger a sus niños fácilmente, además cuenta con las instalaciones de la placita nueva, como posible parque al aire libre para los niños. No creemos que en toda la villa de Calvià podamos encontrar otro lugar mejor situado.

Creemos, además, que el solar tiene espacio suficiente para comenzar la obra sin tener que esperar a la demolición de las aulas de las escuelas viejas.

LA BALANGUERA: Informe anual

Aquest any passat ha estat un any de increment de la població per Calvià i es Capdellà.

Les necrològiques ens diuen que varen morir 7 persones entre els dos llocs.

Per una altra banda hi varen néixer 17 infants lo qual dona un saldo creixent de 10 persones més en els dos pobles.

I per acabar hi varen haver 10 noces lo qual també pronostica que la població nostra seguirà augmentant, al manco a curt i mitj plaç.

LA VOZ DE LA ASSOCIACIÓ DE VEÏNATS "LA VILA"

Entre los asuntos más importantes pendientes de resolución en la villa de Calvià se encuentra el de la Residencia para ancianos. Así pues en una reunión con el Alcalde la Junta Directiva de la "associació-La Vila" presentó esta petición junto con otras, de las que en próximos números informaremos. El Alcalde de Calvià nos pidió una información sobre las necesidades, en esta materia, del pueblo, y la Junta Directiva de l'Associació decidió iniciar un dossier sobre el tema.

A tal efecto los miembros de la Junta Directiva: Miguel Gayá, presidente, Jaime Lladó, vicepresidente y Julià Verger, vocal se trasladaron junto con los concejales Carlos Alabern, José Rubio y Catalina Carbonel a Sencelles, para visitar la Fundación para Ancianos, que en aquel pueblo existe.

De aquella visita se extrajeron los siguientes datos:

La Residencia para Ancianos de Sencelles aloja en estos momentos a 10 personas y se está llevando a cabo una ampliación del servicio, que permitirá la entrada de 11 personas más.

Está instalada en una casa antigua, reformada, pero con los inconvenientes del inmueble antiguo: falta de comodidades (baños, y otras instalaciones)

En la fase que se está ampliando se está instalando calefacción por energía solar

Está regentada por 3 monjas, que son ayudadas por una mujer de limpieza.

Las habitaciones tienen un lavabo, pero el baño es colectivo por plantas.

Tiene las instalaciones de cocina, lavandería (a base de varias lavadoras pequeñas), sala comedor,...

La financiación se hace a través de aportaciones del Consell Insular de Mallorca el 75% de las pensiones de los ancianos beneficiarios y donativos particulares.

Las monjas encargadas nos puntualizan varias cosas:

-La necesidad de servicio nocturno para los ancianos, es imprescindible.

-Deben de haber un porcentaje pequeño de habitaciones dobles pues los ancianos suelen preferir habitaciones individuales.

Ante lo dicho podemos hacer las siguientes sugerencias a nuestro Ajuntament:

-La financiación puede realizarse sin necesidad de una gran aportación municipal

-Si se realiza debe ser en un edificio nuevo y por tanto más adaptable a las necesidades específicas, más cómodo y con menos coste de mantenimiento.

-Debe de haber baño completo, o por lo menos con ducha en cada habitación.

-Debe de haber un alto porcentaje de habitaciones individuales.

-Las instalaciones de agua caliente y calefacción pueden ser hechos a base de energía solar.

-Debe contar con espacios libres, ajardinados para que los ancianos puedan pasear y tomar el aire y el sol.

-Debe contar con instalaciones industriales de cocina, comedor, lavadero.

-Debe contar con servicio de esparcimiento con salón y biblioteca.

-Debe de cuidarse, especialmente, el servicio de noche a los ancianos.

-Puede ser un servicio regentado por religiosas dada su preparación para estas humanitarias tareas

-Calculamos que este servicio podría tener en Calvià unas 60 peticiones de ingreso.

LOS TRABAJOS DE ARGOS

Para todos aquellos que no tienen exco
sivo interés en la historia de la mitología
griega, en particular, y mediterránea en ge
neral, debo explicar, antes que nada, que Ar
gos era un monstruo que poseía cien ojos y
que sólo dormía con cincuenta de ellos.

Es posible que a mucha gente, le parez
ca ridículo que en plena agonía del siglo
veinte, cuando los únicos conceptos, pala
bras y acciones que parecen regir nuestras
vidas son el dólar, la contaminación, los m
siles, las centrales nucleares, las canciones
de Julio Iglesias, las películas pornográfi
cas, y como no! las patéticas sesiones de -
circo a que nos tienen acostumbrados los se
ñores Reagan y Andropov, alguien se dedique
a escribir sobre mitos y dioses. Pero si se
tiene en cuenta que quien ejerce esta esté
ril labor es una criatura nacida en las ori
llas del mismo mar que dió a luz a semejan
tes deidades, y aspira a ser leída por otros
hijos de ese mar Mediterráneo, la cosa cam
bia un poco.

Es evidente que, ante la falta de valo
res que sufrimos actualmente, habrá quien me
tache de ingenua por tratar de resucitar un
mito que tiene miles de años. Sin embargo,
con un poco de imaginación, podemos responde
que Argos no ha muerto. Quizás ya no tenga
el aspecto terrible con que era conocido en
la antigüedad, pero todavía podemos encon
trarle en muchos rincones de las costas de
esta parte del globo. Argos es el Arte, la
Sensibilidad, el Pensamiento Libre e Incor
rupto. Argos son todos aquellos que militan
estos valores como única opción de vida po
sible en medio del caos que amenaza con
hacer trizas a la condición humana. Ellos,
los inseguros, los rebeldes con causa, los
frágiles, son sus ojos siempre abiertos para
la introspección, para todo aquello que no
tiene nombre ni forma definida ni está pro
tegido por ley ni gobierno alguno. Argos son
los locos, los poetas, los soñadores, los ena
morados, los idealistas... Argos es, en fin, el
Mediterráneo.

Puede ser que entre todas las utopías,
la mayor, la más peligrosa, y en consecuencia

la más bella, sea la de querer ser mito. Un
mito no mitificado y no mitificable. Un mie
to sin manager y sin estudios de mercado. Mi
to sin más referencias que nuestras propias
vivencias y sentimientos. Mitos sin más a
plausos que el sonido del mar más viejo del
mundo.

Cincuenta ojos despiertos día y noche
pueden ser la gran esperanza del mundo. Cin
cuenta ojos pueden abarcar un horizonte in
sospechado para el resto de los humanos. Pe
ro tampoco hay que olvidar que cincuenta o
jos lloran más. Y que sus lágrimas tienen un
sabor amargo y con un cierto gusto a resi
duos de la basura que los otros arrojan en
nuestro mar.

Ana Luisa Coll
ENERO/84

SI NECESITA UN
BUEN SERVICIO
DE GRUA
LLAME A:

**RADIO GRUA
CALVIA**

68 09 70

SERVICIO PERMANENTE
CALVIA (Mallorca)

Tels. 67 04 63 - 69 08 28

LES VIVENDES SOCIALS DE CALVIA

Continuant amb l'estudi de Les Vivendes Socials que s'han de construir a Calvià, hem parlat aquest mes amb Antoni Alzamora, capellà de Calvià, ja que es a dins terrenys de la parròquia on es construïran.

V.- D'on surt aquesta idea de fer unes vivendes socials aquí?

A.A.- Fa dos anys, amb motiu del Centre Social i parlant amb Carles Blanes director de Sa Nostra, va sortir la idea. Hi ha que dir que amb l'antic rector, D. Joan Colf, ja ho tenien mig emparaulat.

Després, en vaig parlar al Bisbat, on la idea va caure bé i es va aprovar una idea inicial a l'Ajuntament.

V.- Que hi aporta la parròquia?

A.A.- Els terrenys són parroquials i es venen a Sa Nostra, que serà l'encarregada de fer les obres.

El Bisbat ajudarà en el que se representa la reforma de la Rectoria. La Parròquia se'n despen de tots els seus terrenys menys de les pistes, l'hortet, la Rectoria i la plaça de l'Església.

V.- I que en treu de tot això?

A.A.- Jo vaig madurar aquesta idea a base de motivacions: era a un poble petit i es tractava d'afegir-hi habitants, fer que es sentís més poble. Calvià pareixia tenir un complex de superioritat per lo gros que és el terme, però la gent no participava dins la vida pròpia del poble, perquè no tenia una base demogràfica. Es tracta d'integrar més un poble, possibilitar un major intercanvi humà.

També representa per l'església una major proximitat demogràfica, ja que està decantada, materialment, de la gent.

V.- Qui són ara els encarregats?

A.A.- La idea parteix de l'església i ara va a càrrec de Sa Nostra.

Després, l'Ajuntament haurà de negociar amb l'entitat bancària els punts que siguin necessaris. Seran unes vivendes de promoció social.

V.- En quin moment es troba ara tot?

A.A.- La setmana del 6 a l'11 d'aquest mes vendran a senyalar tots els punts al terreny, i a partir d'aquí, m'imagín que serà un procés continu.

També, s'estan ultimant els detalls per presentar els planells a l'Ajuntament.

V.- Quan està previst que s'acabin?

A.A.- No hi ha un plaç fixe, més o manco dins un any, si comencen ara.

V.- Hi ha molts de peticionaris?

A.A.- Uns 90, la majoria gent que viu a pisos sense gaire comoditats. Gaire bé tots són calvianers.

V.- No serà una "Pantera Rosa"?

A.A.- Jo crec que no, ni tampoc suposarà cap desfiguració del poble, perquè representa una inserció humana.

Són 8 blocs ben diferents i situats a diferents altàries per rompre la imatge de bloc.

A part, hi ha un especial interès en no desfigurar la imatge del poble.

V.- I no hagués estat millor fer una planta baixa i només un pis?

A.A.- Una planta baixa i dos pisos no és abusiu dins les normes urbanístiques. A part, s'havia de fer que la cosa resultés rentable i es produís també l'augment demogràfic.

Totes les vivendes tendran sol i estaran respaldades del vent per la mateixa església.

V.- Què ens pot dir dels serveis: aigües i llum?

A.A.- Hi haurà uns carrers intermitjos amb grans jardins d'arbres, pensats amb projecció humana.

Els serveis estan tots programats com exigeix l'Ajuntament, explicar-ho seria més bé cosa dels tècnics.

V.- Per acabar, què poden significar aquestes vivendes per Calvià?

A.A.- Les veig, amb visió de futur, com a origen de moviments humans.

Per la Parròquia suposarà un major recolçament.

Pel poble suposarà una millora general perquè, entre altres coses, havent-hi més gent, hi haurà més serveis, més comerços, etc. Tindrà més força com a poble i major representativitat.

La gent de Calvià tindrà més estímuls per establir noves coses aquí i utilitzar els serveis d'aquí, no haver de sortir.

Hi haurà més gent, per tant més moviment i més vida.

0000000000

Bar Restaurante

ESPECIALIDADES

- Arroz Brul
- Frito Mallorquín
- Sopas Mallorquinas
- Lomo con Col
- Tordos con Col
- Caracoles
- Paellas

CA'N PEDRO

COCINA MALLORQUINA
Y TAPAS VARIADAS

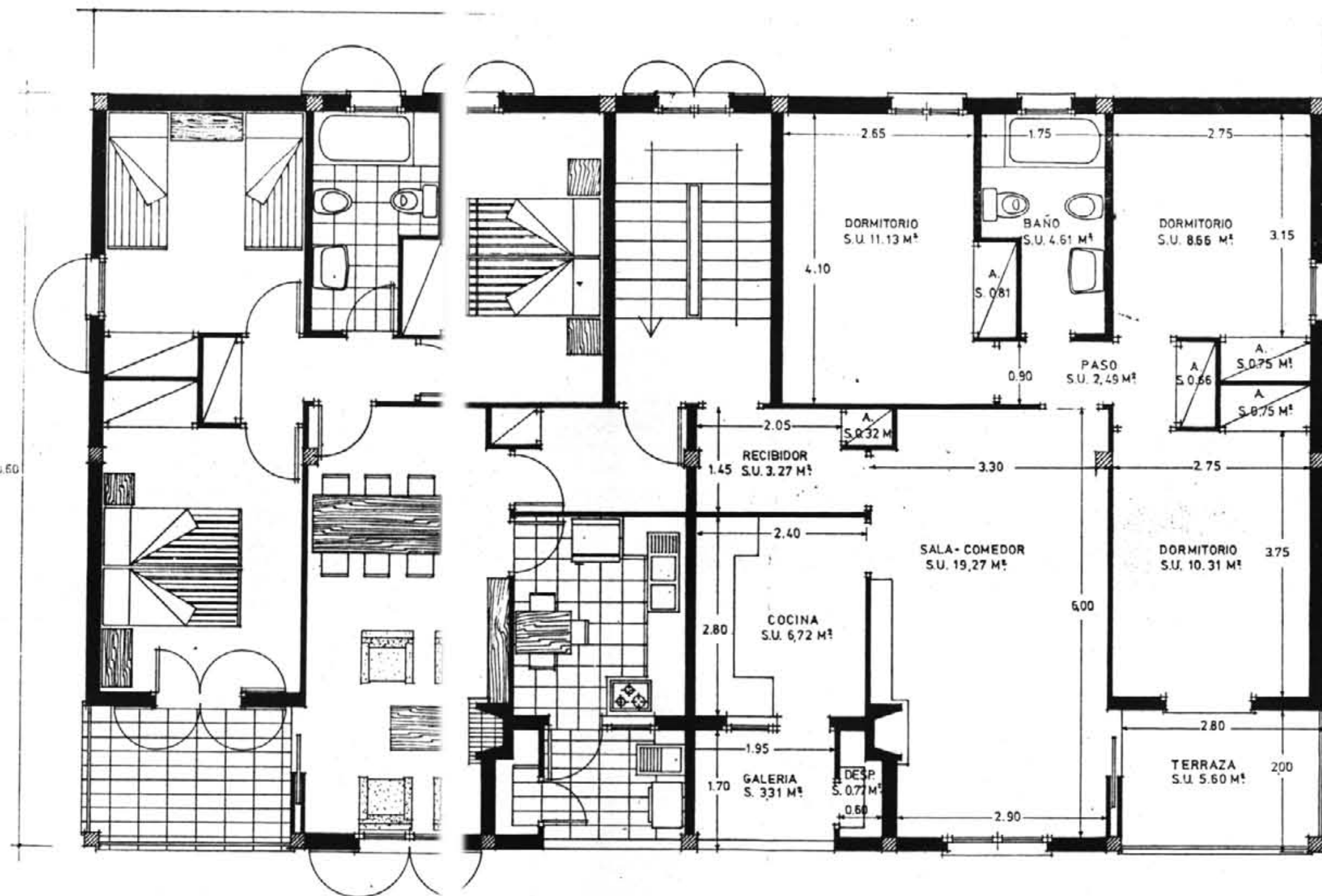
C/. Mayor, 53 - Tel. 670453 - Calvià - (Mallorca)

PUB ROLLING'S

MUSIC-BAR "ES CASINO"

Ca'n Vich, 3 - CALVIA

PLANELLS DE
DUES VIVENDES

DE LA RECONVERSION INDUSTRIAL A LA RECONVERSION DE IDEAS

*****

Qué difícil es gobernar!, dijo en cierta ocasión el Presidente González. Y es verdad. Dirigir y llevar hacia el bienestar a un país con más de treinta y siete millones de personas, con distintas culturas, niveles económicos e incluso modos de entender la vida, es sin lugar a dudas, muy difícil.

Este corto preámbulo viene a colación por lo de la polémica reconversión industrial. Pueblos que se apiñan para luchar en contra, manifestaciones multitudinarias que recorren calles al grito de "fuera reconversión"; en suma descontento, apasionamiento, furor.

Reconversión.

El mundo va cambiando constantemente, es un ser vivo, dinámico, y todo el sistema productivo de un sector, de un país, debe cambiar so pena de quedar derrumbado y obsoleto. Las empresas deben de adaptar sus procesos de producción a las necesidades de demanda, tanto en lo que respecta a sus productos como a los factores que en combinación, realizan la función de producir. Es decir, el costo para producir debe ajustarse a lo que el mercado puede comprar. El bien debe de ser competitivo. Todo ello implica que se creen a través de la investigación nuevos productos y nuevas maquinarias para producirlos. Las empresas que por una u otra razón no endentro de este nuevo camino, llevan implícitamente el estigma de su propia defunción y de la desaparición de los puestos de trabajo. Lo que ocurre es que nos movemos dentro de una economía llamada mixta, que está formada por empresas privadas - la mayoría - y empresas públicas. El camino que sigue una empresa privada que no ha sabido ser competitiva, es la de acumulación de mercancías, falta de liquidez y posterior quiebra. En cambio en la empresa pública, al menos hasta ahora, el proceso ha sido distinto. La empresa pública inadaptada y no competitiva, ha ido acumulando pérdidas que eran absorbidas a cargo del Presupuesto, o sea, que son pagadas por todos los españoles. Y esto puede durar indefinidamente.

mente.

En un país como el nuestro en donde los recursos son escasos, es preciso invertirlos con la máxima diligencia e inteligencia. Y por esta razón, cualquier persona comprende que utilizar estos ahorros para atender déficits de pérdidas de las empresas que no tienen futuro, es sencillamente inaceptable. Es preceptivo invertir en nuevas empresas con un futuro o, en programas para la readaptación de esas empresas caducas, y salvar lo salvable. Claro está que para aquellas personas que el azar les ha puesto en este contexto, es lógico que intenten por todos los medios prolongar la primitiva situación; pero lo cierto es que sería un despilfarro que ningún país, y menos un país pobre como el nuestro, puede permitirse. Nos guste o no, hay que adaptarse tanto en bienes como en costes a la demanda. El problema está en el hombre en paro; en su situación como persona. Este es un tema al que necesariamente toda la sociedad debe de atender, porque nos concierne a todos. Pero para ello, creo que es preciso mirar en la historia para no caer en los mismos errores del pasado.

Revolución industrial

A partir del siglo XVIII y XIX, se produjo en el mundo una revolución económica sin precedentes, que transformó la vida del hombre en tan alto grado, que sus consecuencias siguen teniendo una gran influencia entre nosotros.

Una combinación de factores hicieron posible la revolución industrial. Descubrimientos, aplicación de la energía, la máquina del vapor, etc. Los efectos fueron importantes y duraderos, además de profundos.

Se producía de una forma artesanal. Existían unas organizaciones gremiales que defendían un cierto modo de producir. El taller estaba regido por el Maestro, con una estructura laboral rígida y excesivamente jerarquizada. Para que un aprendiz pasara a oficial de-

pasar décadas, y para que un oficial accediera a maestro, si es que accedía, debía de realizar ya casi al final de su vida, lo que se ha venido en llamar una "obra maestra", que era juzgada por los otros maestros.

La introducción de la maquinaria en la producción revolucionó los métodos de trabajo. En según que países la fuerza de los gremios era tan importante que sirvió de freno a la industrialización del país. Tal es el caso de Francia, que contando con una mejor estructura económica, quedó completamente rezagada frente a Inglaterra, que principió el despegue económico.

Pero los efectos de la industrialización no sólo fueron los ocasionados por una explotación racionalizada de la producción y de la explotación del obrero; sino que se produjo una situación muy parecida a la actual, salvando las distancias. Ocurría que un oficial artesano e incluso un maestro que habían estado trabajando y aprendiendo su oficio durante cuarenta años, eran barridos de la actividad económica, por no poder competir con las nuevas fábricas. Operando en una máquina, con largas jornadas, eso sí, un hombre sin un oficio, una mujer e incluso un niño, producían 100 veces más que aquel artesano en su taller, y a un precio más competitivo.

A todos estos hombres la Revolución Industrial, poco a poco les fué dejando sin empleo y sin la posibilidad de seguir confeccionando obras maestras. Fué un drama humano de inmensurables consecuencias. Durante esa larga transición de un modelo de producción a otro, se produjeron verdaderos dramas humanos. Poco a poco, las mismas máquinas iban desplazando al hombre y éste las combatía. Se quemaron fábricas, se destruyeron maquinarias; pero lo cierto es que a la larga la maquinaria se impuso y prevaleció sobre la primitiva forma artesanal.

Revolución tecnológica

Parece que en los llamados países industrializados, el modelo surgido de la Revo-

lución industrial, toca a su fin. Estamos en los umbrales de una nueva revolución: la Tecnológica.

La revolución industrial, produjo bienes masivamente, en serie, y el hombre mayoritariamente, tuvo una función repetitiva, monótona, dura. Con la revolución tecnológica, entramos en una era, en donde se tenderá a producir más específicamente para la persona, según su personalidad, se primará más la creatividad y el pensamiento que la llamada fuerza del trabajo. El ordenador y sus múltiples aplicaciones revolucionarán el mundo del trabajo. Esa nueva tecnología, al igual de lo que ocurría en los siglos XVIII y XIX con la revolución industrial, también producirá o ya produce un desplazamiento del hombre y de su puesto de trabajo. Y lo deseable es que desde las instancias públicas, se sepa encauzar ese nuevo orden económico, preparando al hombre para que pueda desempeñar distintas funciones, para que aprenda nuevos conocimientos, para que absorba las ideas de nuevas formas de producir y de trabajar, y no se caiga en el error del pasado. Aprendamos de la historia que aún hoy es la maestra de la vida.

La propiedad

Para seguir en un tono ascendente en cuanto a progreso y bienestar, es preciso no perder el tren de la Revolución Tecnológica. Mas para ello es preciso a través de la Política, poner los medios adecuados para la consecución de esos fines. Y es aquí donde entramos en el núcleo de toda la problemática. Hasta ahora se están aplicando recetas obsoletas para resolver problemas nuevos. El viejo binomio Marxismo-Capitalismo, ha quedado muy mediaticado por la propia dinámica de la vida. Los dogmatismos han tenido que ceder a la realidad tanto en un bando como en otro. La propiedad de los medios de producción ha sido la piedra angular de donde han surgido distintos modos de buscar la igualdad y en definitiva la felicidad del hombre. El marxismo, se ha basado en la nacionalización de los medios de producción e ir operando en la economía a través de un Plan. El capitalismo, se ha

fundamentado en la libertad económica, e la competición, y ha dejado que el estímulo del beneficio primara el esfuerzo. Lo cierto es que tanto en un sistema como en otro se han ido decantando de su purismo primitivo, y no han tenido más remedio que aplicar fórmulas a la larga les han ido acercando. La propiedad absoluta de los medios de producción del sistema capitalista ha quedado arrumbada, con medidas que han tenido que humanizar el trabajo, e incluso a dirigir hacia el bien común esa propiedad y esa riqueza producida. El plan del modelo de economías nacionalizadas, ha tenido que ser revisado para introducir incentivos para motivar la producción.

En el mundo occidental en que nos movemos, los modernos estados, han devenido Estado social de derecho, en los que la propiedad está en función del interés general. Es lo que se ha venido en llamar "la función social de la propiedad", que aparentemente ha surgido de la síntesis de los dos sistemas primitivos, el marxismo nacionalizador y el capitalismo primitivo. Como anécdota cabe añadir que uno de los primeros defensores fué el Papa León XIII.

Hoy ya nadie duda de la función social de la propiedad, ni de la economía social de mercado, porque todos nos hemos convertido en "menesteros sociales". Pero a pesar de haber entrado en esa era, seguimos utilizando los mismos instrumentos, las mismas herramientas que empleábamos en el siglo pasado.

Instrumentos viejos

Las Instituciones que surgieron con la revolución industrial, partidos políticos, sindicatos, asociaciones, deberán necesariamente adaptar sus estrategias, sus ideas y su misma filosofía con el futuro.

No es posible aplicar a problemas nuevos, recetas ya caducas. Hay que ir también a la reconversión y puesta al día de las ideas. Las actitudes, hábitos de pensar deberán replantearse, así como las instituciones. El hombre no quiere renegar de las comodidades

que le ofrece el progreso: pero, lo que quiere, es no pagar un precio tan alto para obtenerlas.

No es posible convertir un país en un campo de batalla de corporativismos cerriles, en los que cada grupo y según su propia fuerza impongan al resto su tiranía..

Habría que crear instituciones más libres, mas abiertas, y con más solidaridad. Un paso importante sería la reforma de todo el sistema Jurisdiccional. El hacer justicia en cada momento de la vida del hombre es lo importante. Lo que no puede ser es que una persona individualmente obtenga justicia debiendo forzosamente asociarse a un, digamos gremio o corporación, para que a través del grupo logre hacer oír su voz. Es una triste paradoja que la justicia individual, de una persona, deba ser postulada a través de acciones colectivas. Lo individual, la persona, debe privar en el futuro, para que la libertad crezca y devuelva la alegría de vivir.

Nuevas figura jurídicas, entradas en el mundo empresarial, laboral, asociativo, para dirimir conflictos al menor coste posible.

Si esos cambios en el sistema productivo no van acompañados por cambios en las ideas de los hombres, cabe el peligro de entrar en situaciones conflictivas innecesarias y que lo único que harían sería producir males a la colectividad y un retraso en la consecución de una economía de futuro.

La reconversión industrial debe ser solo el principio para ir a la reconversión de las ideas, y sobre todo, de la política y del poder.

Antonio Pallicer Pujol

SES MATANCES

Parlar de ses matances és difícil a persone que any darrera any, amb una tradició de segles, les practiquen a ca-seva, com ho fan els lectors de sa nostra revista. Però es tema és tan important dins s'economia familiar i mallorquina en general que té tans d de matisos com se vulguin trobar.

Tot és important a s'hora de ses matances. I és tan important que en un altre temps en que sa producció alimentaria, en general, era deficitària i hi havia anys de fam per falta de producció, es porc era sa font de proteïnes més important, juntament amb ets ous i sa llet, per es pagesos mallorquins que eren la gran majoria de sa població de Mallorca. Es porc, mort, era s'única carn que se menjava de cap a cap d'any. Afe gin-li qualque gallina a ses festes grans i pus.

Avui hi ha una gran producció de carn, i es porc ha passat a segon terme. Però alertat! Perque moltes vegades aquesta carn que aravenen, és d'animals que han fet engreixar a la força, i això passa, sobretot a s'estranger, a on me varen dir que s'única carn que se pot comprar, segurs de que no l'hi han posat hormones acumuladores d'aigua és es cavall, perque s'emmalalteix si l li posen aquest tractament. I així, uns amics meus belgues que mengen a ca-seva bistec de cavall com noltros pollastre o porc, varen quedar molt gratament sorpresos quan varen tastar ses costelles de porc que noltros comprem per aquí.

Però passem una altra vegada a ses matances. En aquell temps, i no fa molts d'anys d'això, que era necessari aprofitar-ho tot, totes ses feines eren calculadíssimes. No crec que a cap empresa amb ets alts nivells d'organització actuals se'n tregui tan de benefici proporcional, com se'n treia de ses nostres velles matances. I aquestes no les havien organitzades, ni enginyers, ni directores d'empresa, ni economistes. S'organització de ses matances és un tresor, que conservam, que s'ha anat fent de mica en mica lentament, a força d'anys i d'experiències de

moltíssims des nostros avantpassats. Per això no mos ne podem riure quan se diu que una dona amb sa regla no pot tocar porc, i que ses sobressades les han de pastar es més vells... Són coses que qualque raó d'es ser tenen, encara que no la sapiguem.

Ara explicaré aquesta meravellosa organització que en dos dies de feina immensa produeix es canvi de sustància d'un porc viu i sà en sobressades, camaiots, saim, botifarrons, lloms, costelles, etc....

Des des primer moment tot és calculat es porc l'han de matar de matinada perque no s'assusti ino se regiri. Sa mort no ha d'esser tan ràpida que no escoli tota sa sang, ni tan lenta que sigui una mort cruel. Sa neteja de's porc es ràpida i ben feta. Estrossejar es porc és una verdadera obra d'artesanía. I aquí mentres uns fan es porc troços ets altres taien sa carn per sa sobressada, varia i xuia, ets altres cusen es camaiots, ets altres salen es segins i ossos, d'altres capolen sa carn, ses dones fan sa butza neta, d'altres comencen a posar coses a sa caldera, com és es ganyot, es cap, i així una petita fàbrica d'artesanía funciona a tota marxa fins s'hora de's berenar que sol esser quan es matador ha acabat sa seva tasca.

Després de ses sopes i es frit tothom hi torna a sa feina i ja no s'aturen fins es vespre que només queda omplir sa sobressada i fer net. I quan s'acaba tot se sol í

fer es dinar o sopar de matances que era i és s'esclafit final, però que abans era una vertadera gran festa. D'això en parlaré en un altre article.

Hi ha que afegir que jo només he vist tirar tres coses d'un porc: sa fel, ses ales i sa merda de sa butza.

Després d'això tornaré entrar en que d'aquí s'obtenia sa dieta anual de carn per ses cases mallorquines. I encara que avui se digui que menjar porc no és saludable jo vull fer unes matissacions.

Sa dieta que seguim avui en dia que inclou sa menjar carn 5 pics per setmana, però que si no sembla que no estiguem bons no és una dieta sana, equilibrada, i si en aquesta dieta hi ha porc, encara afegeix més en es banyat, per sa gran quantitat de greix que té.

Però sa dieta des nostres padrins vull afirmar i defensar que si, era bona i equilibrada, encara que menjassin saïm, sobrassa da, camaiots... Perque era una dieta que se bassava amb una experiència de segles, i per tant totalment adaptada a ses terres que ha

bitaven. Ells menjaven molta verdura, que creixia a ses seves terres. Ells se menjaven es porc, que havien vist engreixar, alimenta amb es productes de sa terra que habitaven. Per tant no se pot trobar una dieta més adaptada en es medi, podem dir una vertadera dieta ecològica.

Es avui que menjem animals exòtics, amb receptes exòtiques i que no sabem ni de que estan engreixats, ni d'on han vengut, ni si cauran bé a n'es nostros cossos, tenint en compte es nostros clima, etc.

Per acabar diré que Mallorca era una gran productora de porcs, fins no fa molt, fins a n'es punt que n'exportava a sa península. Però, sobretot, sa gran part de's porcs que se produïen eren consumits per es nostros avantpassats. Per això podem dir lo que he dit a n'es principi: Es porc i ses matances eren vitals per s'economia de ses famílies de Mallorca i per s'economia general de s'illa.

PEP RUBIO

AVV

la vila

entre tots la farem amunt

COMESTIBLES

SIMÓ

Mayo, 50

CALVIA

Drogueria y Ferreteria

CALVIA

MAYOR. 49

TELF. 67 01 61

Arros de matances

Sofregim sa carn (pollastre, carn magra, torts i un colom), hi posam seba i tomàtiga i ho deixam un poc; li afagim s'aigua i que bulli una estoneta. Llavors se carxofa, mongetes tendres i un poc de pebre torrat.

Abans de posar s'arros i posam els esclatasangs.

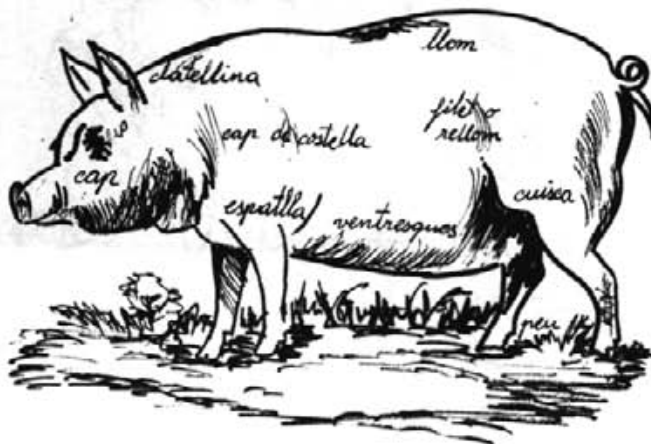
Per acompanyar un bon raba.

Aguiat de matances

Sofregim tallades de pollastre, quan este dorat feim un sofrit amb alls, seba i tomàtiga. Li afagim una picada de besons i un tassó de cognac o de vi sec i que doni un bull.

Llavors hi posam patates fregides a cantons i esclatasangs tallats.

Només nos queda afagir-hi ses pibtes i ja tenim un aguiat per xupar-se els dits.

Frit

Ingredients:

- sang de porc
- grells
- fonoll
- patates frites
- alls
- llover

Frit de tallades

Aquest frit se fa amb tallades grosses de carn magra, fetge i ventresca.

Llavors just hi posam pebres, alls, patates i llover.

Sopes mallorquines de matances

Sofregim un poquet de carn magra dins una greixonera de test amb una mica d'oli d'oliu. Després sofregim grell, juevert, tomàtiga, un parell d'alls i un parell de pebres verds. Després hi posam es borraixó ben net i tallat petit al que també li donarem una sofregida. Li afagim aigua i quan sa col es mitj cuita hi posam espinacs o bledes, patates, colfiori, mongetes tendres i esclatasangs.

Quan sa verdura es cuita, lo treim de s'olla i posam ses sopes. Per damunt i posam un picadillo d'all, juevert i oli verge, llavors sa verdura i per damunt d'aquesta un poc més de picadillo.

Aquestes receptes les ombe dites na Maria Videl (de ses Algorfes); com podeu veure tant si seix matances com sino crec que vos podeu inflar de menjar.

LA REINA ESPANTO I ES BUFON CATAPLASMA

per na NURIA GARRIGA 66 curs

Per devers s'edat Mitja, hi havia una reina na que li deien Espanto per que era tan i tan lletja, a ella no L'importava gens perquè estava acostumada.

Tenia un bufon de càmera molt polissó sempre li gastava bromes pesades i ell comandava tant com sa reina. Una vegada es ministre li va dir:

-Senyora reina es poble no està conten

-I què passa?. Es que no tenen treball?

-Si que en tenen

-I es menjar. Què no tenen res per menjar?.

-Si que en tenen, i en quantitat.

-I que falta, si ho tenen tot?

-Un rei, senyora, un rei.

-Però què dius! Quina insolència!...

Pentura és possible, ja me n'he donat conte però és que no ha vingut ni cap pretenet. Què puc fer?.

-No sé, no sé... esperi! ja ho tenc! Un amic meu m'ha parlat d'un mirall màgic que dona resposta a tot el que li demanas.

-Aquest mirall ha d'esser meu, on es troba?.

-Molt lluny d'aquí, diuen que a Àfrica

-L'endemà següent partiren tres barques

-N'Espanto estava molt contenta perquè així li demanaria quin home se casaria amb ella. Però es bufon Cataplasma havia escoltat tot i no volia que ningú fos rei perquè ja no podria comandar pus.

Després de dos mesos dugueren el mirall i ràpidament la reina Espanto li va demanar

- Mirall màgic! m'has costat un ronyó però aquí te tenc!. Diguem, amb qui me podria casar?

-Aquí tenc quatre que podrien servir.

-Què vols dir amb això?

-Res, res.

-A veure, ... aquest, no, què té molta panxa. Aquest altre tampoc que segur que fa 3 m d'alçada i està molt prim. Aquest és molt baixet i aquest està més o manco bé. Té molts de doblers?

-Si què en té, si què en té.

-I on dius què viu?

-A Girona.

-Al moment ha de ser aquí!

-Però en Cataplasma tenia s'orella ben oberta. Després de sis dies estava en es palau. Es bufon ja tenia una de preparada.

En es dinar va anar per darrera i sens que ningú el ves li va tirar prebebó, i es rei va fer un atxem i va escopir tot el dinar damunt sa reina, que va fer que la reina cois una enrabiada i el tregués fora del palau.

Ja no es va parlar pus d'aquell rei.

Molt trista va triar un altre, el de tres metres.

Tot anava molt bé però en Cataplasma es va fixar en que tenia una cama de ferro i per sa nit... va agafar un iman i el va ficar davall es llit. Quan el rei se'n anava a colgar sa cama s'aferrà a ne's llit i no es podia llevar, va cridar com un porc en es matador, va acodir tota sa gent des palau manco en Cataplasma. I què estava fent idò agafar-se es ventre, perquè no podia pus de riure.

CONTINUARÀ.

BON ARBRE ÉS EL GARROVER
QUI FA GARROVES TOT L'ANY
QUAN LI CUIEN SES D'ENGUANY
JA TÈ SES DE L'ANY QUI VE

Dos elements molt importants de la nostra garriga són l'olivera (*olea europaea*) i el garrover (*ceratonia siliqua*). Avui dedicarem els nostres elogis al garrover, que ben mirat és un arbre bellíssim, de fullatge espès i lluent, les seves fulles són així per damunt i glauescents per sota, sovint en dues tonalitats, ja que les fulles joves tenen un color verd més clar, i amb la soca moltes vegades en formes tan recercades com les de l'olivera.

És un arbre curiós en molts d'aspectes, en tot el món és l'única espècie del seu gènere, les flors petites i sense pètals es presenten en versió masculina, femenina i més rarament hermafrodita, normalment un arbre és tot masculí o tot femení però se'n troben també de mesclats; les flors i els fruits surten enmig de la branca, sovint de parts velles i ben llenyoses, fins i tot de la soca mateixa, és un arbre que fa entre 5 i 10 m d'alçada, el seu fruit, la garrova, és carnos i coriaci i fa de 10 a 25 cm de llarg per 2 ó 3 cm d'ample i conté un 50% de sucre, és capaç de créixer en situacions de gran aridesa i calor.

El garrover és un dels arbres que ha estat introduït per l'home i s'ha adaptat tan bé al terreny mediterrani que creix espontàniament en els llocs més càlids i secs de les nostres illes, per això se diu que és un arbre subespontani de les illes.

Del garrover hi ha nombroses varietats que els agricultors distingeixen amb diferents adjetivacions:

G.femella; g.borrer; g.boval; g.bugader; g.mollar; g.tendral; g.faldat; g.pentinat; g.roquer; g.de pic d'abella; g.blau; g.negrella; g.ros; g.de costella; g.de costella d'ase.

En el nostre refranyer trobam aquestes dites:

"Si vols mal a ta muller, dus-li llenya d'arbocer; i si li vols mal de tot, dus-li de garrover bord"

"Quan l'amo dorm, lo garrover vela"
(vol dir que no necessita molt d'esment)

I per acabar parlaré un poc dels noms que enrevoltan al garrover i un parell de gloses que s'han fet:

La garrovera és un lloc tancat on es guarden les garroves a redós de l'aire i de l'humitat? en les alqueries són un buc de quatre parets cobertes de volta i terrat damunt el qual hi ha un forat per on s'amol·len les garroves dins la garrovera.

Se diu garroví al pinyol o llavor de la garrova, i també a la garrova petita encara no desenrotllada.

"Esser com un garroví dins sa boca d'un ase" (esser molt desproporcionada una cosa amb una altra)

"Estar més perdut que un garroví a la mar".

No t'acosts a garrover
que té s'ombra maleïda.

Una fadrina garrida
farà planta, en venir bé.

Vols que et diga una cosa?
No voldria et sabés greu.
Aqueix garrover no és teu
ni voldria en fesses nosa.

flor de garrover.

Voldria me dassen noves
a Petra què s'hi deu fer
I jo, en aquest garrover
me consol cuint garroves.

Què et penses que jo m'enjunc
en coses que no se fer?

Què no saps que un garrover,
en no esser bord o borrar,
fa ses garroves pes tronc?

Tenc un garrover empeltat
de magraner, i fa figues
de tres castes; no te'n rigues;
jo les guard per un desmenjat,
pets amics i ses amigues,
i ara tu me supliques
que te'n doni un bon grapat.

CARME LÓPEZ

**Pinturas y
Decoración**

DECORACION
IMITACIONES
PAPELES PINTADOS
BARNICES
LACADOS
MOQUETAS

PALMER

Telf. 67 04 73.

Es Serral, 36.

CALVIA.

Papeleria

ROSITA

Tel. 6700 17

C/ Mayor, 39.

CALVIA

Leer y enojarse

Llorenç Moyà i Gilabert de la Portella
guanyava l'any 1.962 el Premi Ciutat de Pal-
ma de teatre "Bartomeu Ferrà" amb l'obra
El fogó dels jueus.

Es tracta d'un llibret de fàcil lectura
però d'un contingut terriblement tràgic, que
localitza l'acció en torn de l'any 1.600,
durant la persecució dels jueus a Mallorca.
Podríem resumir el seu argument així:

Una família de jueus, dins un vaixell,
coincideix amb un capellà, persecutor dels
jueus. A mitat de viatge, s'acaba l'aigua
i el capità té dues opcions, una anar a un
port on el capellà serà perseguit pels qui
ell anomena infidels, i l'altre, atracar-se
a un altre port on seran cremats els jueus.
Per una sèrie de circumstàncies, on hi en-
tra l'atzar, desembarca a un port cristià
on els jueus són conduïts cap el foc.

La figura central de tota l'obra és el
Pare Francesc Garau, personatge real, autor
de La Fe triunfante, persecutor també dels
jueus i adulator dels nobles que portaven
els mateixos llinatges que els condemnats,
la qual cosa esl convirteix, com s'afrima
al pròleg del llibre, en un "frenètic, un
pobre malalt, un poca-vergonya o un dolent"

Aquesta obra destaca dins tots els
punts, tant per les seves qualitats li-
teràries com per la tesi generosament
humana en ella sostinguda. I, per ventura,
és el seu tema central, tabú fins fa varis
anys, i mal vist encara actualment, el que
fa aconsellable la seva lectura.

Manuel Suàrez.

"Sa tonada des mungir, ja l'havien reti_rada, a Lluçmajor l'han trobada i ara la ton_en seguir".

Aquesta és una de les gloses que Maddò Margalida Marçana va recitar, d'entre moltes = d'altres que ella mateixa ha fet.

Amb l'experiència que m'han donat aquestes "xemades" durant el temps que duc fent-les, puc assegurar que no hi ha persona per humil que sigui, que no tenguí el seu do. Aquella activitat o aquella manera d'ésser que el = distingeix dels demés i fins i tot el destaca per damunt dels seus paisans. Qui m'ana_va a dir a mi que una persona que amb penes ha tenguut l'oportunitat d'aprendre "es pri_mer cartell" de lletra, que pel temps que li ha tocat viure no ha pogut gaudir de la cul_tura (paraula gran) per no estar al seu abast, tengués la facilitat de lligar paraules per poder fer gloses sobre temes concrets. Iddò pels qui no ho sabieu Maddò Margalida Marçà i Salvà, veïnada de Sa Costa, de 85 anys, és una glosadora de mil parells de raons.

Com he mencionat abans li ha tocat viure un temps que no era fàcil, iddò damunt els = hi ho posaren més complicat si cal. Filla = d'una família de 6 germans que perderen el seu pare quan estava a punt de néixer en = Jaume. La seva mare no va conèixer la peresa, ni tan poc cap dels fills, fent feina de cap a cap de setmana i el diumenge a arreglar = la roba per poder-la dur la setmana vinent.

El padrí i padrina foren els seus pares putatius.

Quan la vegeu demanau-li perquè servia el garrot de la bugada a més de servir per remanar la roba.

Una cosa que no ens va saber contestar és el per què les dones majors, quan ella era nina, no duïen calçons davall de les = falces. Però ara ja sabem perquè l'amo es posava darrera les colldores per veure si es deixaven qualche amella o no les hi re_tia la feina.

Maddò Marçana dia 22 de gener

Alguns de vosaltres, dels que llegiu = això em referesc, no sabreu d'on li ve = el mal nom de Marçana, el motiu és que el seu padrí, català, vengué a Calvià a fer feina a la carretera, i després ja no se'n va tornar. El llinatge del padrí era Marçà.

Alguns mots que ara ja no signifiquen res, varen sortir a la conversa: un tiru_rit d'oli, arròs bombo, salar el vestit, o tocar la queda.

El peix, això que no és carn ni verdura no el coneixien perquè quan n'hi havia = "s'ho quedaven a ses cases riques". I per fer cafè se'n anaven a les tavernes a re_plegar les borres per tornar-les escaldar.

Una cosa que sempre l'hi ha agradat = molt a Maddò Margalida és anar a cercar =

Lladons i després mejar-se'ls.

Molts de pïcs ens buldam el cap per no a_ vorrir-nos, idò una idea perquè això no ens passí, ens digué: Fer una torrada de faves. Un estol d'amigues es reunien a ca qualcú i co_ mençaven a pelar faves i amb una llauna a = torrar-les, al cap de poc ja hi teníem els = joves amb la guitarra cantant alguna matelxa, i així passaven la vetlada.

Però també xerràrem (hi ha dic en plural perquè Na Paca, la seva filla, i Na Xisca i Amengual també hi eren) dels balls. La seva mestra Na Maria Solter, el ballador de la = seva germana Francisca, En Benet Cul. D'aquell Sant Jaume d'hermós record que amb un vestit blanc amb cent pams de flac va ballar amb i el Metget.

I acabàrem amb les gloses:
Aquesta dedicada al seu germà Jaume

Jaume Marçà te vui dir
si no t'ha de saber greu
diuenque vendrà la teu
per quan aniràs a servir
si ta mare pot tenir
cent duros d'empenya seu
no és tan fàcil d'anar-hi
llavonnes ho podràs dir
en es tinent coronel
i es tinent mos pot dir
en cent duros pots sortir
tapant i empenya seu
i no hauràs d'anar a servir
I sa padrina va dir
que me costi murir
tenc de treure aquest net meu
que no sabs que un germà teu
per sa desgràcia de Deu
des servici va sortir.

La glosadora i N'Antònia de Sa Comara, asseguda.

Altres:

Ja som perduda sa banya
en En Pep no ni vui fer
se'n riu d'aquell foraster
que se'n rigui de Na Juvanya.

.-.-.-..

En sentir tocar N'Alai
ja tenc lo meu cor que em riu
si no em cas aquest estiu
em faig tear sa perdiu
que he de fotre es penjarai.

.-.-.-..

La darrera

Demà dematí plorà
no em cans de demanar
noves de sa companyera.

Joan Rubio. A Calvià
dia vint-i-u de gener.

Aquest mes publicam, en aquest racó de dicat a treure articles apareguts a altres revistes de Prensa Forana, una contarella d'En Biel Florit Ferrer, apareguda a la Revista FLOR DE CARD de Sant Llorenç des Cardassar.

MESTRE COSME "MARGALIDÀ", L'AMO EN BIEL "LLUC" I L'ESCUDELLA DEL LLEVAT.

(HISTÒRIA "S

Mestre Cosme "Margalidà" l'any 39-40, era un mestral de devers 35 anys, ferrer d'ofici, 1'60 i pocs d'estatura física, amb un esperit crític accentuadíssim i una simpatia personal que el feia el centre d'atenció de tertúlies i grupets de taverna. No era cap secret per ningú que, malgrat les coses venien així com venien, ell es seguia proclamant republicà convençut i que, després de n' "Azaña", mòpies.

Aleshores no en feia crides de les seves idees, clar, però no sabia callar quan es tractava de fer el que ell deia "arguments" IRREFUTABLES EN favor de la llibertat i la justícia" (Us sona....?)

Aquesta circumstància va ser causa que com era costum inveterat aquells dies, l'enviassin a demanar". Mestre Cosme, com que anava net, com que, com tants que després feren pell es pensava que bastava "anar nets per no tèmber a cap tipus de violència, per la senzilla raó que ell tenia consciència clara que mai no l'havia exercida, deia, va comparèixer d'immediat.

A l'edifici de l'Ajuntament, a l'estança de la "Jefatura Local del Movimiento", o similar, l'esperava l'Amo en Biel "Lluc" que no era el cap de la falange local, però sí un dels més fanàtics i recalcitrants moqueters a la vila del nou "ordre" que s'imposava al país.

Barataren poques paraules. Es a dir, Mestre Cosme no va dir més que: "Bones tardes que hi ha res de nou?". L'Amo en Biel Lluc tancant la porta darrera d'ell, tot d'una ja va desenfundar la pistolota, un 9 llarg im-

ponent. Va fer "crac-crac", alçant el percutor i assenyalant un tassó ple d'oli de ricí que estava damunt la taula, li va enflocar:

- "O aquest, o, "clè-clè", aquesta; tria!

Se'l begué sense alenar, tot d'un glop, Mestre Cosme. Després, va sortir sense dir adéu i aviadet, perquè sabia que l'efecte del ricí era ràpid, i no tenia cap gana de fer un número pel carrer, a mitja tarda. Així i tot els calçons no arribaren eixuts a ca seva. Va pujar com un llamp a la sala i obrint la pastera, va treure l'escudella que abans empenyen per posar llevat, en haver de pastar; tot molt de pressa perquè no era qüestió d'endoiar, hi va fer les feines dedins. La va omplir fins a la raseta i va sobrar gènere per omplir-ne una altra, si hagués estat precís. Ben atupat, amb molt mal cos, es va oolgar sense sopar aquella nit.

Passaren els anys. Molts. Sorprenement molts: una vintena.

Un vespre, sobre vint anys després, quan ja era a jeure, Mestre Cosme, com si es despertàs dins un mal somni, pegà bot del llit de sobte. Va pujar a la sala de ca seva, tranquil, molt tranquil...., es dirigí a un racó i de davall un corcat caixó buit d'arengades, tregué una vella escudella. El contingut s'havia disminuït molt. Un no s'imagina com devia estar "allò". Ho va aclarir una mica amb aigua, després. Tot ben remenat, ho posà dins un paner i, agafant la seva escopeta, d'aquelles de disparador de martell, "clic", i canó llarg com mànec de granera, després de comprovar que estava carregada, es posà l'abric i sense fer gens ni mica de remor, tancà la porta i va començar a caminar, amb petjada decidida i falaguera

Al Carrer dels Bous, que feia un zic-zac, com un "4", s'aturà i recoltzant l'escopeta a la paret, es va asseure a terra. Arma a l'esquerra, paner de "llevat" a la dreta.

Era mitjanit passada. L'Amo en Biel "Lluc" no es va fer esperar gaire. Acabada la timbete de "canari" a la taverna d'en Rostit, se n'anava a allargar els ossos, una mica massa feixucs ja per la seva enorme humanitat.

Quan va tombar el capdecantó del Carrer dels Bous, li comparegué la imatge menuda, impàvida i clavada en terra com una fita, de Mestre Cosme "Margalidà", amb una cullera amb la mà esquerra, l'escopeta amb la mà dreta, el dit al gallet i, al mig de les cames, l'escudella del llevat.

Baixet-baixet, però amb veu ben intel·ligible i clara, li digué:

- "O aquesta, o, "clic", aquesta altra: tria...!".

No hi va haver cap tir tampoc aquella nit.

*****

Tant Mestre Cosme com l'Amo en Biel, per una d'aquelles casuístiques voluptuoses del destí, moriren el mateix estiu, sis o set anys després d'aquests succeïts.

Ah: de mort estrictament natural.

Crec que, al poble, hi ha molt poca gent que conegui aquesta història.

La Banda de música de Calldes a l'acte de repàs. Alguns instruments deuen ser de repàs.

Activitats

Aquest mes volíem parlar amb el senyor Anguera, professor de música, que ensenya a molt dels nostres infants a l'escola i per motius de salut no ha pogut esser, des d'aquí desitjant que aviat se recuperi. Per tot això hem fet una mena d'entrevista al promotor d'una possible BANDA de música del poble i terme, deim possible perquè encara és un poc precipitat es parlar-ne d'ella com a tal, ja que només duen dos primers contactes i una primera classe de solfa, però li demanem que nos conti un poc el projecte per que vultros estigueu informats del que passa a la vila i així vos animeu a recolzar i també a participar-hi.

-Més o manco hi ha 25 persones, en possibilitat de 5 ó 6 més, la majoria són infants.

De moment hem començat les classes a la Biblioteca i esperam que tot duna poguem començar a ca'n Verger i així començar a utilitzar aquesta preciosa casa, i tenir un lloc fix. Les classes s'organitzen de la manera següent: els que en saben ensenyaran en els altres i després passaran per unes sessions de solfa amb piano per afinar més.

Començam amb la solfa ja que la majoria no en sap gens, encara que esperam tot duna que tinguem els instruments començar amb un parell de cançons senzilles per animar als infants a continuar.

Els instruments pareix que seran subvencionats per la Casa de la Vila, de moment la Comissió ha informat favorablement un pre-supost de 1.000.000 de pesetes que encara que és insuficient nos permetra començar, que és el que interessa. Els instruments seran els propis d'una banda: Clarinets, trompetes, saxos, platillos, tambors, baixos...

Més o manco això és tot, només repetir que està obert a tothom, que se comença des de zero i que qui s'interessi per participar-hi vingui lo més prest possible per poder seguir el ritme dels altres. ANIMAU-VOS, petits i GRANS!!

CARME L.A

Este mes en nuestros consejos publicitarios presentamos a nuestros lectores a la familia Martínez, que regenta el Forn Nou de Calvià.

- ¿De dónde proceden?
- De Murcia.
- ¿Cuántos años llevan al frente del negocio?
- Ocho años.
- ¿Cuándo aprendió el oficio de panadero?
- Comencé a trabajar en el oficio a los ocho años y no lo he dejado jamás.
- ¿Dónde lo aprendió?
- En Elche.
- ¿Cuáles son sus especialidades?
- Aparte del pan de todo tipo, sobre todo las ensaimades, tanto las simples, como las rellenas de crema, de cabello de ángel y las de crema tostada, que tienen gran éxito entre el público.
- ¿Qué tipo de horno tiene?
- En un principio sustituimos el antiguo horno árabe por el moderno horno giratorio que no es eléctrico como mucha gente cree, sino que utiliza leña como combustible. Da muy buen resultado, y practicamente funciona las 24 horas del día.
- Aparte de panadería ¿qué más servicios ofrecen?
- Tenemos también tienda de comestibles, bien surtida, con lo cual ofrecemos un servicio más completo al público.
- ¿Han tenido aceptación en Calvià?
- La prueba está en el tiempo que llevamos en el pueblo. Trabajamos mucho, y la gente nos responde muy bien.
- ¿Les gusta vivir aquí?
- Sí, mucho.
- Por último ¿qué aconsejaría a nuestros lectores?
- Simplemente a los que no hayan probado nuestras ensaimades que lo hagan. Les gustarán.

Desde aquí agradecemos su amabilidad para con VEÏNATS.

PANADERIA

forn nou

F. MARTINEZ

Calle Mayor, 48 - Tel. 670290 - CALVIÀ (Mallorca)

CAMPANYA PUBLICITARIA

Promoguda per Veïnats

COMPRAU EN ELS COMERÇOS DE CALVIÀ
UTILITZAU LES INDUSTRIES I ELS SERVEIS DE CALVIÀ.

HI HA AVENTATGES:

-Tendreu més bon servei que a Palma, a on no vos coneixen.

-Els preus no són més alts que a Palma i no hi ha l'inconvenient d'haver de pagar el transport fins a ciutat.

-Com més beneficis tenguin les nostres empreses, millor surtits estaran, i n'hi haurà més, amb lo qual hi haurà millor servei.

-Si feis una casa tendreu la ventatge de tenir el mestre d'obres aprop de casa vostra.

-Si heu de mester el fuster o el ferrer, el tendreu aprop, i no haureu d'esperar que baixi de Palma per que vingui a fer vos les feines, hi podreu donar pressa.

-Els productes que vos faran són de millor qualitat perquè no les fan en gros com les grans industries de Palma, i endemés els industrials vos han de veure cada dia si vos ho fan malament

-Si els beneficis queden aquí se crearan llocs de feina.

-----No diguem que Calvià és un lloc mort. Si donam vida a les empreses de Calvià donam vida a Calvià.

-Les grans empreses de Palma tenen molts de beneficis. Les nostres petites empreses, no. No donem més beneficis als que ja en tenen molts! Que els nostres doblers no s'en vagin a Palma, que quedin a Calvià

-No siguem una sucursal de Palma

ENTRE TOTS CREARAM UNA ZONA DE MERCAT PROPIA A CALVIÀ

DONEM VIDA A CALVIÀ

RADIOGRAFIA DEPORTIVA

Este mes sí que ha sido contradictorio en cuanto a resultados, y en el aparente resurgimiento del equipo para alivio o descontento de la afición.

Me explicaré:

En mi "radiografía" anterior, al finalizarla, invocaba la protección de los Reyes Magos para la próxima salida del equipo, concretamente a Porreres. De todo es sabido que se perdió por 4-0, goleada de la que se esperaba que el Santanyí, en su visita a Moferés, pagara los platos rotos. Se consiguió un empate a dos y gracias. Y sin embargo, el siguiente equipo visitante en el inicio de la 2ª vuelta, el Manacor, que venía en calidad de líder y al que se temía por muchas y diversas razones, perdió contra todo pronóstico por 2-1 ante un Calvià arrollador. Un partido soberbio en todos los aspectos el realizado por nuestros muchachos, que hizo concebir esperanzas de que se había acabado el mal fario. Pero he aquí que a los ocho días justos, en su visita al Constancia, perdimos nada menos que por 5-0. No vamos a descubrir quien es el equipo representativo de Inca, pero no me negarán que 5 goles son muchos goles. ¡Qué triste era oír por la radio que a nuestros colores no se les daba ninguna opción! Que con 3-0 el Calvià se daba por satisfecho y se encerraba más en su área abandonando todo intento de ataque, suponiendo que alguna vez lo tuviera. Y este era el mismo equipo de fútbol, dirigido por el mismo equipo de técnicos que una semana antes había doblegado al entonces líder.

Y digo yo, sin pedir peras al olmo, ¿sería mucho pedir que se jugara siempre con estas ganas y esta técnica que han

demostrado que tienen?

Si así lo hacen estamos seguros que escalaremos posiciones más elevadas.

Que así lo veamos.

S. Barceló.

Automovilismo

Juan Tomás, que debutaba con su R-5 Turbo, ganó fácilmente la VI. subida Capdellà-Galilea. Tras él se situaron José Alonso, Kalenborn y «Tacho». Los demás quedaron muy rezagados en la clasificación general, y sin opción al triunfo, aunque se debe tener en cuenta la diferencia de grupo y división.

La jornada estuvo llena de incidentes, con dos coches excluidos, cuatro amonestados, uno más multado y otro retirado.

JUAN TOMÁS, con Renault 5 Turbo, se adjudica la subida Capdellà-Galilea.

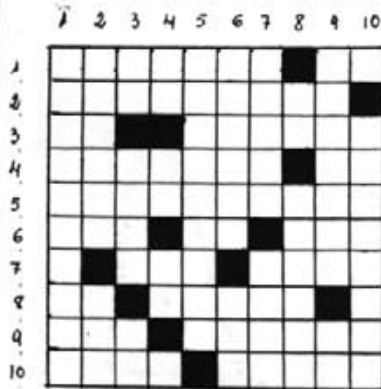
BALEARES
Miércoles, 1 febrero 1984

Juguetes Gual

C/. Mayor, 16

Tel. 67 01 90

Calvià - Mallorca

CRUCIGRAMA

HORIZONTALES: 1.-Poéticamente, que lle
va alas en los pies. Siglas comerciales.
2.-Luz que arde continuamente delante del
Santísimo Sacramento. 3.-Seiscientos. Te-
rremoto. 4.-Villa de la provincia de Avi
la, donde vivió parte de su infancia Isa
bel la Católica. Al revés y repetido, voz
familiar. 5.-Relativo a Babilonia. 6.-
Reza, habla con Dios. Negación, al revés.
Consonantes. 7.-Consonante. Ansia y nece-
sidad de beber. Tema de un discurso, al re
vés. 8.-Partícula inseparable. Enfermedad
bronquial, al revés y plural. Vocal. 9.-Fa
miliarmente, nombre que se da al parque
donde se cuidan fieras y otros animales.
Del verbo tener, al revés. 10.-Pavimento
de una habitación, al revés. Aflojó, desató.

SALTO DE CABALLO

Modo de resolverlo.- Empezando por la
sílabla señalada con la flecha y siguiendo
los movimientos del caballo de ajedrez,
fórmese UN PENSAMIENTO DE MARTIN LUTERO
KING con todas las sílabas contenidas en
el cuadro.

CIA	ME	PAR	NA	JUS	QUER
DAS	ME	TI	CUAL	CONS	ZA
GO	EN	TA	TES	PAR	IN
A	TO	U	TI	PA	JUS
YE	SE	CIA	LA	LA	TE
EN	NA	TU	QUE	TI	RA

VERTICALES: 1.-Golpe de aldabón. 2.-
Sacar provecho de un negocio o encargo.
Forma de pronombre. 3.-Al revés, nota mu-
sical. Está enterado, al revés. Sentí, per-
cibí. 4.-Letra del alfabeto griego. Seis.
Existe. Consonante. 5.-Lechuga aderezada
con sal, aceite y vinagre, plural. 6.-Mo-
ved la cola, al revés. Hijo de Noé, al re-
vés. 7.-En sentido figurado y en aumenta-
tivo, erial. Solípedo. 8.-Nota musical, al
revés. Nombre de varón. 9.-Pequeñas membra-
nas que cubren la piel de los peces, al re-
vés. Forma de pronombre personal, al revés.
10.-Vocal. Hueso ancho situado a los lados
de la espalda, donde se articulan los bra-
zos.

ooooOoooo

SOLUCIÓN al enigma policiaco del mes

pasado :

Tony Benson acusó a Peter el mayordom-
mo ya que tenía dos razones para matarlo,
la primera por la suma de dinero que se em-
bolsaba y la segunda porque todas las sos-
pechas recaerían sobre el nieto y así se
vengaría de que le hubiera quitado a su a-
mante.

CRISTÓBAL VILCHEZ

EXPLOTACION DE APARTAMENTOS TURISTICOS

Jardín del Sol	Mini Folies
Caesar's	(Pto. Andratx)
Acapulco	Jardín de Playa

INFORMES Y RESERVAS:

EDIFICIO PALMIRA - SES ROTES VELLAS
Tel. 69001-690966-691312-690264
Télex 68783 PAMO-E Sta. Ponsa (MALLORCA)

JOAN SALVA

construccions

calvià

CAJA DE BALEARES
"SA NOSTRA"

SARUA

DE CALVIÀ

DIA 26 FEBRER

HORABAIXA

PREMIS I
SANGRIA

TOT HOM

DISTRESSAT!

"la Cairea" ✨
a les escoles

Música

Dia 1 de febrer, a les 9,15 i 10,45 hores
CANÇONS D'ARRAN DE LA MAR
Sis-Som

Teatre

Dia 23 de febrer, a les 15,30 hores
CURIAL I GÜELFA
Teatre Curial